

**Materialet fra det 2. konsultasjonsmøtet mellom regjeringen og KS 22.  
april 2015**

1	Det 2. konsultasjonsmøtet i 2015 .....	2
2	Kommunesektorens oppgaver og tjenester .....	2
2.1	Arbeids- og sosialdepartementet .....	2
2.2	Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet .....	4
2.3	Finansdepartementet .....	4
2.4	Helse- og omsorgsdepartementet .....	6
2.5	Kommunal- og moderniseringsdepartementet .....	8
2.6	Kunnskapsdepartementet .....	15
2.7	Klima- og miljødepartementet .....	19
2.8	Samferdselsdepartementet .....	20
3	Kostnadsberegningssaker .....	23
3.1	Justisdepartementet .....	24
4	Lovmedvirkningssaker .....	24
4.1	Kulturdepartementet .....	25
4.2	Kunnskapsdepartementet .....	26
5	Bilaterale avtaler .....	26
6	Orienteringssaker .....	27
6.1	Arbeids- og sosialdepartementet .....	27
6.2	Helse- og omsorgsdepartementet .....	27
6.3	Justisdepartementet .....	28
6.4	Kommunal- og moderniseringsdepartementet .....	29
6.5	Kunnskapsdepartementet .....	30

# 1 Det 2. konsultasjonsmøtet i 2015

## Tema og forberedeler

Hovedtema for det 2. konsultasjonsmøtet er reformer og utbygging av det kommunale tjenestetilbudet. Møtet gir dermed departementene anledning til å konsultere og informere KS om aktuelle saker. KS gis anledning til å komme med synspunkter, merknader eller innspill til enkeltsakene og til arbeidet med det samlede økonomiske opplegget for kommunesektoren kommende budsjettår. Enkeltsaker vil kunne bli omtalt i kommuneproposisjonen for 2016 og i statsbudsjettet for 2016. Det er også aktuelt å omtale saker som skal fremmes i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2015 (RNB).

Departementene og KS har anledning til å drøfte saker i bilaterale møter.

Problemstillinger og konklusjoner fra slike prosesser kan likevel tas opp på det 2. konsultasjonsmøtet. Det er et mål å løfte fram de viktigste sakene til behandling.

Konsultasjonsmøtet er forberedt av et sekretariat sammensatt av KS og departementene.

## Dokumentets innhold

I kapittel 2 framgår saker som partene har ønsket muligheten til å drøfte eller knytte kommentarer til på møtet. Sakene er sortert etter ansvarlig fagdepartement. I kapittel 3 omtales aktuelle kostnadsberegningssaker. I kapittel 4 omtales ordningen med lovmedvirkning. I kapittel 5 omtales status for prosesser knyttet til reforhandling og forslag om nye avtaler. En oversikt over alle bilaterale avtaler ligger som vedlegg c. Kapittel 6 omtaler saker som det i utgangspunktet ikke er lagt opp til å drøfte på møtet, men som departementene og KS har ønsket informasjon om i dokumentet.

Les mer om konsultasjonsordningen på Kommunal- og regionaldepartementets hjemmesider på [regjeringen.no](http://regjeringen.no) og [ks.no](http://ks.no).

## 2 Kommunesektorens oppgaver og tjenester

### 2.1 Arbeids- og sosialdepartementet

*Innspill fra KS:*

#### Utviklingen i sosialhjelpsutgiftene

Det har vært en betydelig økning i sosialhjelpsutgiftene de siste årene. Det er et brudd med hovedtrenden siden 1993, med synkende sosialhjelpsutgifter. KOSTRA-tallene viser at utgiftene til sosialhjelp (brutto driftsutgifter) økte med 12 pst fra 2012 til 2013, og med 9 pst fra 2013 til 2014. Til sammen utgjør veksten de to årene utgifter for kommunene på litt over 1 mrd kroner.

Forklaringsfaktorene er trolig mange og kompliserte, men KS ser noen sentrale elementer som kan forklare utgiftsveksten:

- For 2013 og 2014 viser KOSTRA at stønadsutgiftene har økt langt sterkere enn antall stønadsmottakere. Det kan tyde på at mottakerne i snitt har et større hjelpebehov enn tidligere. Noen av bykommunene peker bl.a. på høyere bokostnader som ikke dekkes av Husbankens bostøtte.
- Flere av mottakerne er flyktninger/innvandrere, mens det samtidig er færre etnisk norske mottakere. I 2005 var en fjerdedel av mottakerne flyktninger/innvandrere, ni år senere er denne andelen økt til om lag 40 pst. Dersom denne utviklingen fortsetter vil det være flere flyktninger/innvandrere med forsørgelse på sosialhjelp enn etnisk norske. Sosial eksklusjon og fattigdom knyttet til etnisitet vil innebære nye krav til den kommunale sosialtjenesten, i tillegg til økte sosialhjelpsutgifter.

KS mener at det bør settes i verk tiltak for å forhindre videre negativ utvikling av sosialhjelpsutgiftene, og som kan bidra til at flere innvandrere kommer inn i arbeidslivet. KS peker på noen tiltak for vil bidra til dette:

- Større fleksibilitet for innhold og gjennomføring av Kvalifiseringsprogrammet og Introduksjonsprogrammet
- Målrettet satsing på byområder som har sterke konsentrasjoner av tunge levekårsutfordringer og høy innvandrertetthet.
- Særlig oppfølging av lavinntektsfamilier med samordnet innsats knyttet til utdanning, bolig, arbeidsrettede tiltak og arbeid.
- En sterkere lokal og kommunal styring av arbeidsmarkedstiltakene med mer lokal prioritering og fordeling ut fra behov.
- Økte ressurser til norskopplæring for innvandrere.
- Felles og koordinert innsats fra skolesektoren, NAV-kontoret og Oppfølgingstjenesten for å bygge tillit og motivasjon for læring og arbeid for barn og ungdom som trenger hjelp og økt mulighet for mestring og læring.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Arbeids- og sosialdepartementet:

Arbeids- og sosialdepartementet mener KS peker på noen relevante faktorer i utviklingen av sosialhjelpsutgiftene, og vil følge utviklingen tett framover, herunder den demografiske sammensetningen av mottakergruppen. Arbeids- og sosialdepartementet viser også til at det arbeides med tiltak for å møte noen av disse utfordringen. Vi er også enige i behovet for koordinert innsats mellom skole, NAV-kontor og Oppfølgingstjenesten, og kan her blant annet vise til 0-24 samarbeidet.

Svarmerknad ASD slutt.

## **2.2 Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet**

*Innspill fra KS:*

### **Bosetting av flyktninger**

KS mener at det nå er nødvendig å etablere flere tiltak som kan gjøre kommunene i stand til å øke den samlede bosettingen med 25 pst ut fra dagens kapasitet. KS har derfor bedt om at det innføres ekstra integreringstilskudd i 2015 (i RNB 2015) og 2016 (statsbudsjettet 2016) for å muliggjøre en rask bosetting av minst 3 000 personer som er definert som lengeventende. Det bør være et ekstra beløp for de som bosetter det antallet de er anmodet om, og et ytterligere beløp per person som bosettes utover anmodningen. Seneste beregning av kostnadene ved integrering utført av stat og kommunesektor i fellesskap gjennom Beregningsutvalget viser at integreringstilskuddet fortsatt ikke gir kommunene full kostnadsdekning. Raskere bosetting vil foruten å øke sannsynligheten for god integrering også redusere behovet for statlige bevilgninger til mottaksplasser.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet:

Resultatmålet i avtalen mellom regjeringen og KS er at ved utgangen av 2014 og 2015 skal flyktninger være bosatt i samsvar med behovet som Nasjonalt utvalg har fastsatt. I 2014 ble resultatmålet satt til 10 000. Kommunene bosatte 7 784 flyktninger. Det økte behovet for kommuneplasser har vært signalisert tydelig gjennom IMDi's anmodninger til kommunene om bosetting de siste årene.

Stortinget bevilget 50 mill. kroner ekstra til integreringstilskudd i statsbudsjettet for 2015. Dette i tillegg til økningen på 250 mill. kroner i budsjettet for 2014. Samtidig er Husbankens tilskuddsramme til utleieboliger økt med 50 mill. kroner i 2015, i tillegg til 100 mill. kroner i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2014.

Til tross for dette bosetter ikke kommunene det antallet flyktninger IMDi anmoder dem om. Regjeringens forslag til satser for integreringstilskudd og andre tilskuddsordninger for bosetting av flyktninger vil på vanlig måte bli vurdert i de ordinære budsjettprosessene.

Svarmerknad BLD slutt.

## **2.3 Finansdepartementet**

*Innspill fra KS:*

### **Praksisgodkjenning fra kommunal revisjon**

KS og KS Bedrift har ved flere anledninger tatt opp problemstillingen med at ansatte i kommunal revisjon ikke kan få godkjent mer enn maksimalt 2 av 3 obligatoriske år med praksis for å bli registrert eller statsautorisert revisor.

KS' posisjon er at regelverket (revisorloven) utformes slik at det er innholdet i praksisen som legges til grunn, og ikke kandidatens ansettelsessted. Primært mener KS denne saken kan løses som egen sak. Hvis saken må vurderes i forbindelse med en større

gjennomgang av revisorloven, er det KS mening at problemstillingen må være med i mandatet, og at utvalget settes sammen slik at det har kompetanse til å vurdere disse spørsmålene.

KS opplever at saken har dratt ut i tid og ber om en redegjørelse fra Finansdepartementet i forhold til status og videre prosess i saken.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Finansdepartementet:

Finansdepartementet arbeider for tiden med å nedsette en arbeidsgruppe eller et lovutvalg som skal utrede revisorloven. Sammensetningen av - og mandatet for arbeidsgruppen eller lovutvalget ligger fortsatt til vurdering i departementet. Finansdepartementet har notert seg ønske fra KS Bedrift om at praksisgodkjennelse fra kommunal revisjon inntas som del av mandatet til arbeidsgruppen eller lovutvalget.

Svarmerknad FIN slutt.

*Innspill fra KS:*

### **Merverdiavgiftskompensasjon – boliger til helse og sosialformål**

KS etterlyser den avklaringen som Oslo og Bergen kommune har bedt om fra Finansdepartementet om momskompensasjon på sosiale boliger:

Boliger med helseformål og sosialformål som gir rett til merverdiavgiftskompensasjon er ikke definert i loven, men Finansdepartementet har i fortolkningsuttalelse av 2. mars 2004 presisert at dette omfatter mer enn bare fysisk tilrettelagte boliger.

Skattedirektoratet har i prinsipputtalelse av 12. mars 2013 lagt til grunn en fortolkning der det i langt større grad enn tidligere er fysisk tilrettelegging av boligen som avgjør om kommunen har rett til merverdiavgiftskompensasjon eller ikke. Skattedirektoratets fortolkning må også forstås slik at det primært er fysisk tilrettelegging av bolig som gir rett til kompensasjon, mens det skal svært mye til før sosiale behov utløser tilsvarende rett.

KS mener at Skattedirektoratets nye fortolkning vedrørende sosiale boliger blir for snever, og bryter med intensjonen i ordningen. Det boligsosiale tilbudet er viktig for svake grupper, der kommunene setter brukernes behov i sentrum for å gi et best mulig tilbud. Kommunene har lagt til grunn at boliger som er en integrert del av samlede tjenestetilbud og boliger med behov for tilsyn og vakthold mv., f.eks. bomiljøvaktordning, er å anse som boliger som kommer inn under ordningen med merverdiavgiftskompensasjon.

Skattedirektoratets fortolkning innebærer etter KS sin mening en tilsidesetting av Finansdepartementet fortolkningsuttalelse fra 2004 om at "den særskilte tilpasningen kan også bestå i tilknyttet vaktordning eller særskilt nærhet til annet kommunalt tjenestetilbud." Problemstillingen har også vært drøftet saker for i Høyesterett, hvor Høyesterett synes å legge vekt på at de aktuelle tilrettelagte boligene i saken var en integrert del av det tilbudet kommunen ga for å etterleve sine plikter, der botilbud og hjelpe- og omsorgstiltak var et nødvendig hele.

KS etterlyser derfor en klarhet fra staten om at kommunenes fortolkning er riktig. En annen fortolkning vil ha store økonomiske konsekvenser for kommunene og samtidig gi uheldige signaler i forhold til viktigheten av det boligsosiale arbeidet.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Finansdepartementet:

KS viser til at Oslo og Bergen kommune har bedt Finansdepartementet om en avklaring på rekkevidden av merverdiavgiftskompensasjonsregelverket for sosiale boliger. KS ber om status i saken. Saken er fortsatt til behandling hos Finansdepartementet.

Svarmerknad FIN slutt.

## **2.4 Helse- og omsorgsdepartementet**

*Innspill fra KS:*

### **Behov for løft innen pleie og omsorg**

Aktivitetsutviklingen viser sterkere vekst i mottakere av hjemmesykepleie og tidsbegrensede opphold på institusjon, enn for pasienter i spesialisthelsetjenesten. Kommunene bruker mer ressurser enn tidligere på pleie- og omsorgstjenester, og veksten er høyere i kommunene enn i spesialisthelsetjenesten. Nøkkeltall fra Helsedirektoratet viser at fra 2009 til 2011 var kostnadsveksten til omsorgstjenester i underkant av fire prosent, mot seks prosent fra 2011-2013. En betydelig del av økningen skjer ved styrkning av flere ansatte og mer kompetente ansatte i kommunene.

Dreiningen mot mer hjemmebehandling viser at kommunene får stadig større økonomiske utfordringer. En ny rapport utarbeidet av IRIS på oppdrag fra KS påpeker at det kan se ut til at det har blitt høyere terskel for å få hjemmetjenester for enkelte grupper, og at dette kan ha gått ut over det langsiktige tjenestetilbudet til de eldste, og i noen grad til pasienter med behov innen psykisk helse. Dette viser at selv om kommunene har en betydelig økning i sitt tjenestetilbud, så er det ikke tilstrekkelig i forhold til de oppgaver som overføres dem. KS vil understreke at nye satsinger fra regjeringen må ta hensyn til presset på pleie og omsorgstjenestene for å unngå ytterligere prioriteringsutfordringer i kommunene.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Helse- og omsorgsdepartementet:

Regjeringen vil våren 2015 legge frem en melding til Stortinget om fremtidens primærhelsetjenester. I meldingen skisseres en rekke tiltak som kan gi kommunene økte muligheter for å forebygge sykdom, tilby helse- og omsorgstjenester av høyere kvalitet og utnytte tilgjengelige ressurser bedre. Omsorg 2020, som også omtales i meldingen, omfatter tiltak fra regjeringsplattformen for å styrke kapasitet, kvalitet og kompetanse i omsorgstjenesten. Regjeringen vil blant annet etablere en plan for utbygging av flere heldøgns omsorgsplasser i samarbeid med KS.

Når staten fatter vedtak om nasjonale reformer innenfor kommunesektorens oppgaver, har dette konsekvenser for kommunenes handlingsrom. Statlige reformer som innebærer nye oppgaver, eller utvidet ansvar skal normalt følges opp av økte overføringer, og dersom dette gjøres vil en opprettholde det kommunale handlingsrommet.

Svarmerknad HOD slutt.

*Innspill fra KS:*

### **Om statlig finansiering av omsorgstjenestene/ utredning finansiering og egenbetaling for ulike boformer.**

KS mener forsøket med statlig finansiering av omsorgstjenestene bryter med forslag og pågående prosess om overføring av flere oppgaver til kommune og svekker det lokalpolitiske handlingsrommet. KS vil delta i forberedelsene for å ivareta kommunenes interesser og sørge for at kompleksiteten og omfanget i dette saksfeltet blir synliggjort.

KS er positiv til en harmonisering av regelverk for egenbetalingsordninger for ulike boformer og forutsetter at resultatet av arbeidet ikke medfører negative økonomiske konsekvenser for kommunesektoren.

*Svarmerknad KS slutt.*

Svarmerknad fra HOD:

Det er satt i gang et utredningsarbeid for et forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene. Forsøket starter opp i 2016 med to modeller og vil løpe over 3 år. Kommunene søker selv om å delta i forsøket. Det er videre satt i gang et arbeid med å utrede finansierings- og egenbetalingsordninger for ulike boformer, KS vil på vanlig måte bli involvert i utredningsarbeidene, blant annet gjennom konsultasjonsordningen.

Svarmerknad HOD slutt

*Innspill fra KS:*

### **Opprettelse av IKT-direktorat i helsesektoren**

KS viser til pågående prosess for vurdering av framtidig organisering av IKT-feltet innen helse- og omsorgssektoren. KS etterlyser en mer åpen prosess enn hva som så langt synes å ha vært tilfelle. KS vil fraråde departementet å opprette et eget IKT direktorat i tillegg til dagens helsedirektorat, og anbefaler at departementet ser tjenestene og ressursene mer i sammenheng ved å styrke eksisterende prosesser og utviklingsarbeid. Ved å skille det helsefaglige fra digitalisering forsterkes et skille som KS mener bør brytes ned gjennom tettere samarbeid mellom teknologi og helsefag.

*Innspill KS slutt*

Svarmerknad fra Helse- og omsorgsdepartementet:

HOD har gjennomgått organisering av roller og ansvar for IKT i helse- og omsorgssektoren på nasjonalt nivå. Målsettingen har over flere år vært sterkere nasjonal styring av e-helsefeltet. Sektoren har behov for en robust organisering som kan forvalte nasjonal utvikling og nasjonalt ansvar for IKT samt utvikle og forvalte relevant lovverk.

Samtidig må styring på IKT-feltet koordineres godt med styringen for øvrig i helsetjenesten. Det er viktige synergieffekter mellom Helsedirektoratets fagmiljø og rolle som normerende etat og utviklingen av IKT i helsetjenesten. Eventuelle endringer i organisering skal videreføre og styrke det tette samarbeid med fagmiljøene i helsetjenesten og forvaltningen.

Svarmerknad HOD slutt.

## **2.5 Kommunal- og moderniseringsdepartementet**

*Innspill fra KS:*

### **Nye tall for skatteinngangen i 2015**

Etter mange år med høyere skatteinntekter enn lagt til grunn i budsjettoppleggene, opplevde kommunesektoren en betydelig skattesvikt i 2014, til sammen 2,7 mrd. kroner. Av dette framkom 0,6 mrd. kroner etter fremleggelsen av Nasjonalbudsjettet for 2015. Utsiktene for norsk økonomi har forverret seg siden nasjonalbudsjettet ble lagt frem. Det skyldes først og fremst lavere oljepriser og lavere anslag på oljeinvesteringene. Mens regjeringen i oktober la til grunn en BNP-vekst for fastlandsøkonomien på 2 prosent for i 2015, er anslagene i prognosene fra SSB og Norges Bank i mars i år redusert til henholdsvis 1,0 og 1,5 prosent.

Med svakere vekst må en vente lavere skatteinntekter til både stat og kommunesektor enn det som ble lagt til grunn i statsbudsjettet for 2015. Beregninger (svært usikre) basert på de nye lønns- og sysselsettingsanslagene fra Norges Bank og SSB indikerer en mulig skattesvikt for kommunesektoren i år på 1,1 til 1,7 mrd. kroner, sammenlignet med anslaget i Nasjonalbudsjettet for 2015. Fallet i oljeprisen i 2015 er noe sterkere enn det SSB og Norges Bank har lagt til grunn. Det kan trekke retning av et lavere aktivitetsnivå i økonomien, og gi en sterkere skattesvikt enn det som er anslått over. KS mener at disse anslagene viser at det er behov for at regjeringen oppdaterer sine beregninger av skatteinngangen i forbindelse med RNB 2015.

KS deler den uttalte bekymringen som kommunesektoren har for de konsekvensene skattesvikten vil ha for tjenestetilbudet, særlig oppbygning av nye prioriterte og planlagte satsinger fra regjeringen i 2015. KS ber derfor om at regjeringen følger opp sin merknad i det 1. konsultasjonsmøtet i år om at «*Regjeringen vil følge utviklingen i den økonomiske situasjonen i kommunesektoren nøye, og legger til grunn at kommunesektoren skal ha gode og forutsigbare rammer.*» KS vil understreke at dersom kommunesektoren skal kunne løse sine samfunnsoppdrag må det gjenspeiles i de økonomiske rammene som kommunesektoren har til disposisjon.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet:

Regjeringen følger den økonomiske situasjonen i kommunesektoren i 2015 nøye, og legger til grunn at kommunesektoren skal ha gode og forutsigbare økonomiske rammer. Regjeringen vil komme med et oppdatert skatteanslag for 2015 i revidert nasjonalbudsjett,



der rammene for kommuneøkonomien, inkludert utviklingen i skatteinntektene vil være viktige element.

Det er ikke praksis for å kompensere kommunesektoren når skatteinntektene blir lavere enn anslått. Tilsvarende får kommunesektoren beholde skatteinntektene de årene disse blir høyere enn anslått.

Regjeringen er opptatt av at kommunesektoren skal ha gode og forutsigbare økonomiske rammer, og følger den økonomiske situasjonen i kommunesektoren nøye. Regjeringen vil legge fram oppdaterte anslag for kommuneøkonomien i revidert nasjonalbudsjett, inkludert anslag for utviklingen i skatteinntektene. De siste ti årene har de samlede inntektene i kommunesektoren økt reelt med i gjennomsnitt 2,6 pst. per år.

Som det framgår av tabell 1 har skatteinntektene til kommunesektoren de siste ti årene stort sett blitt høyere enn ventet, noe som må ses i sammenheng med en forholdsvis god utvikling i norsk økonomi. Samtidig må en huske på at det reelle handlingsrommet i kommuneøkonomien avhenger av flere forhold.

Tabell 1 Kommunesektorens inntekter fra skatt på inntekt og formue<sup>1</sup>. Mrd. kroner

	(1) Saldert budsjett	(2) Regnskap	(3)=(2)-(1) Endring
2005.....	102,1	102,7	0,5
2006.....	107,8	114,8	7,0
2007.....	114,0	116,4	2,4
2008.....	119,7	123,1	3,4
2009.....	128,5 <sup>2</sup>	129,6	1,1
2010.....	137,4	138,2	0,8
2011.....	131,0	135,5	4,5
2012.....	139,4	145,1	5,7
2013.....	152,1	153,4	1,3
2014.....	159,3	156,6	-2,7

1. Tabellen viser kun endringer i kommunenes inntekter fra skatt på inntekt og formue og gir således ikke et fullstendig bilde av endringer i det reelle handlingsrommet i sektoren det enkelte år.

2. Saldert budsjett etter tiltakene mot finanskrisen (St.prp. nr. 37 (2008-2009)).

Kilde: Finansdepartementet.

Svarmerknad KMD slutt.

*Innspill fra KS:*

### **IKT-området**

KS registrerer at bruk av sterkere nasjonale virkemidler på IKT-området diskuteres i departementene. KS mener at kommunal sektor må tidlig med i disse prosessene for å sikre en mer helhetlig satsing på IKT i offentlig sektor. Det må også inkludere kostnadsberegninger og vurderinger av egnet finansieringsform. Videreutvikling av eksisterende felleskomponenter og utvikling av nye bør finansieres over statsbudsjettet. Felleskomponentene bør være gratis å bruke for alle virksomheter i offentlig sektor. KS forutsetter at regjeringen fortsatt støtter kommunesektorens samordnings- og utviklingsprosjekter økonomisk etter 1.1.2016, og vil peke på at utviklingsbehovet i framtiden nok ikke vil bli mindre.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet:

Regjeringen vil redegjøre for IKT-politikken og virkemidler i en ny Digital agenda, og KS vil bli invitert til å komme med innspill til arbeidet.

Det er igangsatt et arbeid med å utarbeide overordnede strategiske prinsipper for nasjonale felleskomponenter. Arbeidet ledes av KMD, og Skate, hvor også KS er representert, er invitert til å komme med innspill. For å ivareta kommunesektorens synspunkter er KS også invitert til å levere sine innspill til KMD med samme frist 27. april.

KMD er opptatt av samordning av IKT i kommunesektoren og samhandlingen mellom stat og kommune. Både KommIT og Difi er under evaluering, og rolle- og oppgavefordelingen mellom disse bør ses i sammenheng når organiseringen vurderes. Spørsmålet om økonomisk støtte utover 2015 må vi komme tilbake til når organiseringen, inkludert finansieringsmodell, for nye KommIT foreligger.

Svarmerknad KMD slutt.

*Innspill fra KS:*

### **Endringer i IKS-loven**

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har gjennomført en høring om endringer i IKS-loven, og saken skal nå følges opp i departementet. KS og KS Bedrift mener at tilpasninger til EØS-regelverket kan gjøres på en mer treffende måte. Det er ønskelig med en løsning hvor IKS-loven enten reserveres for selskaper som ikke driver økonomisk aktivitet, eller at man vurderer å innføre et skille i IKS-loven for selskaper med økonomisk aktivitet og selskaper som ikke driver økonomisk aktivitet.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet:

Departementet mottok 118 hørings svar innen fristen. Det store flertallet av disse gikk imot den foreslåtte løsningen, deriblant KS og KS bedrift. Mange av høringsinstansene påpeker at det er få IKSer som driver økonomisk aktivitet i EØS-avtalens forstand. Flertallet av høringsinstansene forstår behovet for lovendringer, men mener at løsning nr. 2 i høringsnotatet vil være en bedre løsning.

Departementet vurderer nå innspillene fra høringsrunden og har sett behovet for å utrede nærmere de ulike løsningsforslagene som var skissert i høringsbrevet. Dette vil ta noe tid, da arbeidet bl.a. må sees i sammenheng med øvrige pågående saker og prosesser som omhandler økonomisk aktivitet utøvd av kommuner og fylkeskommuner.

Svarmerknad KMD slutt.

*Innspill fra KS:*

### **Bostøtte**

KS mener at bostøtteordningen må følge leieprisutviklingen for å styrke kommunenes mulighet til å ivareta vanskeligstilte. Dette er særlig viktig i byområder hvor leieprisutviklingen har vært klart sterkere enn prisutviklingen generelt.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet:

Bostøtten er et viktig boligsosialt virkemiddel. Vi merker oss KS' innspill og vil vurdere saken.

Svarmerknad KMD slutt.

*Innspill fra KS:*

### **Finansiering av nye oppgaver ifm kommunereformen**

KS godt fornøyd med at regjeringen vil legge rammestyringsprinsippet til grunn for overføring av nye oppgaver og at overføring av oppgaver til kommunene skal følges av tilsvarende overføring av økonomiske ressurser. Regjeringen legger til grunn at overføring av oppgaver mellom forvaltningsnivåene i utgangspunktet vil følges av rammeoverføringer innenfor en samlet uendret utgiftsside på statsbudsjettet. Samtidig sier regjeringen i oppgavemeldingen at det må antas å medføre overgangskostnader til forberedelse og gjennomføring av endringene. KS forutsetter at full finansiering av oppgavene dekker overgangskostnader knyttet til at kommunene må opparbeide seg nødvendig kompetanse og kapasitet. KS ønsker å vite hvordan regjeringen vil sørge for at kommunene får dekket overgangskostnadene ifm oppgaveoverføring.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet:

Forslagene i Meld. St. 14 (2014-2015) *Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner* antas å medføre overgangskostnader til forberedelse og gjennomføring av endringene, herunder personaltiltak og systemkostnader. Det er foreløpig ikke foretatt konkrete beregninger av de økonomiske konsekvensene av gjennomføringen av de

foreslåtte endringene i oppgavefordelingen. Det vil bli gjort i forbindelse med at departementet kommer tilbake til Stortinget med de proposisjoner som er nødvendige for å få gjennomført forslagene i meldingen. Det legges til grunn at overføring av oppgaver mellom forvaltningsnivåene i utgangspunktet vil følges av rammeoverføringer innenfor en samlet uendret utgiftsside på statsbudsjettet. Flytting av oppgaver mellom forvaltningsnivåene må følge det finansielle ansvarsprinsippet. Dette innebærer at overføring av oppgaver til kommunene skal følges av tilsvarende overføring av økonomiske ressurser. Økonomiske og administrative konsekvenser av endret oppgavefordeling må håndteres i den ordinære budsjettprosessen.

Svarmerknad KMD slutt.

*Innspill fra KS:*

### **Utdanning av flere planleggere**

KS viser til brev til kommunal- og moderniseringsministeren fra Byggenæringens Landsforening, utdanningsinstitusjonene som utdanner planleggere og KS. Det utdannes i dag ca 120 planleggere pr år, mens det samlede behovet i kommunesektor, statlig sektor og privat sektor er ca 350 planleggere pr år. Økt utdanningskapasitet er nødvendig for at kommunene skal løse sine planoppgaver. Dagens flyttemønster og befolkningsvekst krever stadig større planleggingsinnsats i forhold til boligutbygging. Dessuten gjør dagens samfunnsutvikling, byutvikling, infrastrukturbygging, sosial integrering, tilpasning til et klima i endring og omstilling til nullutslippssamfunnet det helt nødvendig med tilstrekkelig plankapasitet og plankompetanse. Kapasitetsutfordringene gir seg også utslag i lang behandlingstid for private reguleringsplanforslag og i neste omgang forsinkelser i planlagt utbygging.

Det faktiske behovet for studieplasser og lærekrefter er i størrelsesorden 200 nye studieplasser per år og 40 nye professorater/

førsteamanuensisstillinger for å realisere dette. 5-10 stipendiater innen planlegging per år vil gi grunnlag for rekruttering av lærerkrefter framover. Det er naturlig å se på dette som en 10-årig satsing.

Få å realisere kapasitetsøkningen er det nødvendig med en spleiselagsmodell der KMD som ansvarlig fagdepartement, i en overgangsperiode dekker deler av utgiftene, frem til dette finansieres gjennom ordinære ordninger i regi av Kunnskapsdepartementet. For statsbudsjettet 2016 er det snakk om en spleiselagsmodell for 4-5 nye professorater/førsteamanuensisstillinger, samt finansiering av 5 stipendiater.

Svarmerknad fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet:

Departementet er opptatt av utfordringen med å utdanne og rekruttere et tilstrekkelig og kvalifisert antall samfunns- og arealplanleggere framover. Spørsmålet om en samarbeidsavtale som en ramme for et gjensidig, langsiktig og systematisk samarbeid om dette var på dagsorden i konsultasjonsordningen i bilateralt møte mellom KMD og KS i november 2014.

KS viser til felles brev på initiativ fra KS til statsråd Sanner om behovet for flere planleggere. Brevet er undertegnet av tolv ulike bransje- og utdanningsinstitusjoner og peker bl.a. på mulige tiltak for å bøte på situasjonen. Brevet ble mottatt rett før påske og er til behandling i departementet.

Svarmerknad KMD slutt.

*Innspill fra KS:*

### **Forenkling og økt handlingsrom**

KS viser til at Europarådet har til behandling våren 2015 rapport om lokalt og regionalt demokrati i Norge, med særlig vekt på hvordan norske myndigheter etterlever forpliktelsene som følger av det europeiske charteret om lokalt selvstyre. Europarådet er tilfreds med det generelle nivået på det lokale og regionale demokratiet i Norge, men uttrykker likevel bekymring for flere forhold, og anbefaler norske myndigheter til å etterleve charteret på flere punkter både gjennom lov og praksis. Anbefalingen om å innarbeide prinsippet om lokalt selvstyre i Grunnloven vil bli fulgt opp av KS overfor Stortinget.

KS vil fremheve noen av de øvrige anbefalingene fra Europarådet til norske myndigheter som KS ber regjeringen følge opp:

- Prøving av statsforvaltningens beslutninger: Det er nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe som utreder begrensninger i statlig overordnet instans sin adgang til å overprøve det kommunale frie skjønn og etablering av tvisteløsningsmekanisme som skal håndtere tvister mellom statsforvaltningen og kommunene. KS har tidligere via konsultasjonsordningen bedt om en tett dialog, men regjeringen har ikke sett det som aktuelt å involvere KS underveis i arbeidet. KS ber derfor om å bli informert og involvert på tidlig tidspunkt når rapport fra arbeidsgruppen foreligger.
- Statlig tilsyn: KS viser til Oppgavemeldingen og omtalen av redusert statlig styring og kontroll. KS mener at de angitte tiltakene for redusert statlig styring, bl.a. gjennom et mer koordinert og effektivt statlig tilsyn, kan gjennomføres allerede nå uten å vente på en generell gjennomgang av statlig styring.
- Finansiering av nye oppgaver: KS forutsetter at faglige og økonomiske ressurser, inklusive overgangskostnader, følger med overføringer av nye oppgaver.
- Unngå resentralisering av delegert myndighet: KS forutsetter at rammestyring, både økonomisk og juridisk, ligger til grunn ved overføringen av nye oppgaver til kommunene.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet:

Kommunalkongressen vedtok 26. mars 2015 rekommandasjonen. Regjeringen har merket seg med tilfredshet at Europarådets Kommunalkongress anerkjenner og roser Norge for å ha en veldig høy grad av lokaldemokrati. Kommunelovutvalget, som leverer sin rapport i

løpet av året, vil vurdere om prinsippet om lokalt selvstyre bør bli innarbeidet i kommuneloven.

Spørsmålet om tvisteløsning mellom stat og kommune og om statlige organers prøving av kommunens frie skjønn, utredes i samarbeid mellom Kommunal- og moderniseringsdepartementet og flere andre departementer. Arbeidsgruppens rapport er levert og det arbeides med hvordan den mest hensiktsmessig kan følges opp.

Økonomiske og administrative konsekvenser av kommunereformen er omtalt i kapittel 8 i Meld. St. 14 (2014-2015) Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner.

Regjeringen er opptatt av å redusere den statlige styringen av kommunene. Som varslet i Meld. St. 14 (2014–2015), har regjeringen satt i gang et arbeid med en generell gjennomgang av den statlige styringen med kommunene, med sikte på redusert detaljstyring. Ett av siktemålene er et mer koordinert og effektivt statlig tilsyn med kommunene. I meldingen har regjeringen pekt på behov for en kartlegging av blant annet det faktiske, totale omfanget av landsomfattende tilsyn på alle sektorer. Kartleggingen vil se på antall landsomfattende tilsyn, antall tilsynsbesøk, metodebruk og omfanget av dokumentasjon kommunene må framvise. Forskningsprosjektet skal også ta sikte på å skaffe et kunnskapsgrunnlag om effekten og hensiktsmessigheten av statlig tilsyn som styringsmiddel overfor kommunene.

Svarmerknad KMD slutt.

*Innspill fra KS*

### **Ressurskrevende tjenester – brukere over 67 år**

Både fra staten og kommunene er det et sterkt ønske om å yte gode tjenester til brukere av ressurskrevende tjenester. Toppfinansieringsordningen gjelder i dag til fylte 67 år, men ikke lengre. Dette gir store konsekvenser for økonomien i enkeltkommuner all den tid behovet for ressurskrevende tjenester ikke opphører ved fylte 67 år, og må prioriteres innenfor en ramme som i dag allerede er for knapp til de oppgavene kommunene har ansvaret for.

I en ny upublisert rapport fra Senter for økonomisk forskning (SØF) er det beregnet at det vil være 174 nye brukere i toppfinansieringsordningen i 2015 som følge av en eventuell heving av aldersgrensen til 70 år. Den samlede netto for disse vil utgjøre 370 millioner kroner, og den beregnede økningen i toppfinansieringstilskuddet er 157 millioner kroner. Tilsvarende beregning for 2020 gir om lag samme resultat. Det har sammenheng med befolkningen 68-70 år vil være om lag den samme i 2020 som i 2015. KS mener at toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester bør utvides til også å gjelde for eksisterende brukere i ordningen når de passerer 67 år.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet:

KS har tidligere gitt uttrykk for at utgiftsveksten i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester er bekymringsfull. Dette er en bekymring som KMD deler med

KS. I tidligere konsultasjons- og bilaterale møter har KS blitt oppfordret til å komme med innspill om tiltak som vil bidra til bedre kostnadskontroll og lavere kostnadsvekst i ordningen. KS har også varslet at det er satt ut et FOU-prosjekt som skulle være avsluttet tidlig 2015 om samme tema.

Det er en viktig målsetting at veksten i kommunenes samlede inntekter i størst mulig grad kommer som frie inntekter og ikke som øremerkede tilskudd. En sterk vekst i tilskuddet til ressurskrevende tjenester kan gå på bekostning av veksten i de frie inntektene.

En utvidelse av ordningen til å gjelde personer over 67 år vil ikke begrense kostnadsveksten i toppfinansieringsordningen eller bidra til å styrke frie inntekter som hovedfinansieringskilde av kommunale tjenester. Det oppfordres til at KS kommer med innspill som vil bidra til å redusere kostnadsveksten i ordningen.

Svarmerknad KMD slutt.

## **2.6 Kunnskapsdepartementet**

*Innspill fra KS:*

### **Finansiering og lovfesting av praksisplasser i helse- og velferdsutdanningene**

KS viser til Meld. St. 13 Utdanning for velferd. Meldingen konkluderer med at det er behov for en nærmere vurdering av organisering og innhold i praksisstudiene og rammebetingelsene for praksis. Praksisstudier er en sentral del av helse- og sosialfagutdanningene. God og relevant praksisopplæring er en forutsetning for at helse og velferdstjenestene skal få tilført kvalifisert personell med riktig kompetanse.

Universitets- og høgskolerådet (UHR) gjennomførte i 2010 en kartlegging av forholdene knyttet til praksisstudiene. Kartleggingen viser at antall studenter i kommunehelsetjenesten er like stort som antallet studenter i spesialisthelsetjenesten, men at kommunehelsetjenesten står for betydelig mindre praksis, målt i antall uker. For å sikre at helse- og sosialfagutdanningene ivaretar kunnskapsområdene som er viktige for å utvikle førstelinjetjenestene må kommunesektoren i større grad benyttes som praksisarena.

Kommunesektorens ansvar for å ta inn praksisstudenter er ulikt formulert i lovverk for ulike tjenesteområder. Dagens lovverk er ikke tilfredsstillende da det bidrar til å forsterke forskjellene mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten som praksisarena. Forutsatt tilstrekkelig finansiering kan kommunene få lovfestet ansvar for veiledet praksis på tilsvarende måte som i spesialisthelsetjenesteloven.

KS mener at det må foretas en kostnadsberegning av utgiftene kommunene har i forbindelse med veiledet praksis. Kostnadsberegningen må ta høyde for en fullfinansiering av praksisplassene i kommunehelsetjenesten, inkludert veilederkostnader. KS foreslår at regjeringen kan varsle dette i kommuneproposisjonen 2016, og samtidig legge inn et stimuleringsbeløp for finansiering av praksisplasser i kommunesektoren i statsbudsjettet for 2016. Parallelt med dette kan det igangsettes et arbeid med lovfesting med sikte på å få vedtatt lovforslag som kan iverksettes fra 1.1.2017.

KS har hatt dialog med Kunnskapsdepartementet om temaet over lengre tid, blant annet i prosjekter i forbindelse med Meld. St. 13, og KS foreslår et videre samarbeid om både finansiering og lovfesting.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Kunnskapsdepartementet:

Arbeidslivet spiller en viktig rolle som læringsarena i blant annet helse- og sosialfagene og lærerutdanningene, i første omgang gjennom praksisdelen av utdanningene. Kvaliteten i praksisstudiene, og hvordan de virker sammen med undervisningen ved lærestedene, er avgjørende for den samlede studiekvaliteten. Kommunene må bidra i større grad ved å stille praksisplasser til rådighet for utdanningsinstitusjonene.

Det er behov for å styrke kvalitet og relevans i praksisdelen av helse- og sosialfagsutdanningene. Kunnskapsdepartementet er som KS opptatt av at flere studenter må få mer praksis i kommunene. Dette kan bidra til å møte fremtidens kompetansebehov og bygge gode fagmiljøer i kommunene. Dette kan bidra til bedre rekruttering til kommunale tjenester, og kan videre bidra til god kvalitet i de kommunale tjenestene. Kunnskapsdepartementet følger opp Meld. St. 13 (2011–2012) gjennom et eget utviklingsarbeid for økt kvalitet i praksisstudiene. I tillegg er det aktuelt å se nærmere på rammebetingelsene for god praksis i kommunene, og hvordan gode samarbeidsarenaer mellom kommuner og utdanningsinstitusjoner kan utvikles. Lovfesting av et sørge for-ansvar for tjenestestedenes plikt til å ta imot praksisstudenter, omtalt i Meld. St. 13, vurderes. I forbindelse med eventuell lovfesting av et sørge for-ansvar vil administrative og økonomiske konsekvenser av forslaget måtte utredes. Kunnskapsdepartementet har allerede invitert KS og Universitets- og høgskolerådet til å komme med innspill til dette, og departementet vil fortløpende vurdere hva slags grunnlagsarbeid som her er nødvendig. I forbindelse med eventuell lovfesting av et sørge for-ansvar og finansiering av praksis i kommunene vil det for øvrig være viktig å kanalisere midlene mest mulig målrettet, slik at midlene går til de kommunene/tjenestestedene som tar imot praksisstudenter. KD vil involvere KS i det videre arbeidet med dette. En eventuell lovfesting av et sørge for-ansvar vil være avhengig av flere prosesser, men Kunnskapsdepartementet merker seg KS' innspill om tidspunkt for innføring.

Svarmerknad KD slutt.

*Innspill fra KS:*

### **Videreutdanning for lærere**

KS viser til hovedstyrets vedtak 24.01.2014 (sak 14/4 Etter- og videreutdanning i skolen): «KS vil arbeide for at strategien «Kompetanse for kvalitet» videreutvikles ved at den på en tydelig måte tar utgangspunkt i og understøtte skoleeiers ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i skolene. Dette gjøres ved at skoleeier definerer sine behov både for etter- og videreutdanning i tråd med eventuelle nasjonale prioriteringer, i en kompetanseutviklingsstrategi. Statlige tilskudd må gå til skoleeier på bakgrunn av den



kommunale/fylkeskommunale strategien og skoleeier må være bestiller av opplæringstilbud.»

Kommuner og fylkeskommuner har som skoleeiere ansvar for at skolevirksomheten har riktig og nødvendig kompetanse. Et FoU-prosjekt om kommunesektorens kostnader til etter- og videreutdanning viser at sektoren skoleåret 2013-2014 brukte ca 660 mill. kroner totalt. Ca 503 mill. kroner av disse ble brukt innenfor strategien *Kompetanse for kvalitet*. I og med at staten dekker størstedelen av vikarkostnadene, var dette i hovedsak utgifter til reise, opphold, studieavgift og studiemateriell.

I sin uttalelse til Regjeringens strategi «Lærerløftet», understreket KS Landsstyre betydning av å satse på utvikling av hele lærerkollegiet og etterlyste at strategien i større grad tar de praktiske konsekvenser av dette, særlig når det gjelder innretningen av etter- og videreutdanningstilbudet til lærerne. «Det må i større grad legges opp til at dette defineres ut fra behovene på den enkelte skole og i den enkelte kommune og fylkeskommune. Slik etter- og videreutdanning må kunne kombineres med undervisning og tilbys til større deler av et lærerteam eller lærerkollegium på samme tid.» (Landsstyret oktober 2014).

Forskning om skoleutvikling viser at det som har mest effekt er å utvikle skoler som kollektive fellesskap med felles normer for hva som er god skole og god undervisning. Dette skjer i liten grad der enkeltlærere tar individuell videreutdanning.

Både ut fra pedagogiske og økonomiske hensyn mener KS at statlige strategier om kompetanseutvikling må underbygge kommunesektorens ansvar. Dersom det blir nye statlige kompetansekrav for undervisning, må en ny videreutdanningsstrategi først og fremst underbygge kommunenes og fylkeskommunenes mulighet til å oppfylle lovkravene. KS mener at kommunesektorens ressursbruk i større grad må gå direkte til undervisning og læringsaktiviteter. Dette kan gjøres ved at videreutdanningen i større grad skjer lokalt og regionalt for hele skoler, kommuner og fylkeskommuner ut fra kommunale og fylkeskommunale kompetansehevingsplaner. Dette vil både innebærer en mer hensiktsmessig ressursbruk og bedre muligheter for utvikling av kollektive skolekulturer også gjennom videreutdanning. Lokalt organisert videreutdanning er ikke til hinder formell kvalifisering i form av studiepoeng. En mer lokalt og regionalt organisert videreutdanning vil også kunne legge til rette for at deler av videreutdanningen kan fungere som etterutdanning for større deler av skoleansatte i kommunen/fylkeskommunen. Selv om staten dekker mye av vikarutgiftene, vil ordninger som krever stor vikarbruk være uheldig i og for seg og i forhold til at det mange steder er vanskelig å finne kvalifiserte vikarer.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Kunnskapsdepartementet:

Skoleeier er ansvarlig for å ha riktig og nødvendig kompetanse på skolene. Gjennom *Kompetanse for kvalitet* gir staten et viktig bidrag til at skoleeier skal kunne oppfylle

denne forpliktelsen. En ny avtale om videreutdanning vil prioritere fagene matematikk, engelsk, norsk, norsk tegnspråk og samisk i tråd med de foreslåtte kompetansekravene, men skal også sikre at det er tilbud i andre fag hvor skoleeier ser at det er behov for kompetanseutvikling. Departementet viser til at det ligger muligheter for å utvikle fleksible modeller som tar hensyn til geografiske avstander i dagens ordning, og er enig i at videreutdanningen må ses i sammenheng med utvikling av skolen som lærende organisasjon. Departementet mener derfor at det bør legges større vekt på mekanismer som sikrer erfarings- og kunnskapsdeling i skoler og skoleeieres arbeidet med videreutdanning. I høstens utlysning av tilbud ble det anbefalt å legge inn erfaringsdeling i kollegiet som et arbeidskrav i studieplanene til universiteter og høyskoler.

Svarmerknad KD slutt.

*Innspill fra KS:*

### **Helhetlig kommunalt ansvar for barnehagesektoren**

KD har nylig fått oversendt et forslag fra Udir om ny forskrift for finansiering av private barnehager, der ett av forslagene er en statlig fastsatt sats. KS mener at en slik nasjonal sats i så fall må være frivillig for kommunene å bruke. En nasjonal sats som kommunene blir pålagt å bruke vil være i strid med den lokalpolitiske handlingsfriheten, samt at det heller ikke vil fjerne utfordringen med konflikter knyttet til finansieringen av private barnehager. Det er også et stort behov for snarlig å få til endringer i pensjonsberegningene i tilskuddet til private barnehager. KS vil igjen peke på den urimelige forskjellsbehandlingen mellom private og kommunale barnehager, med store overføringer til private barnehager som ikke kan begrunnes i likeverdige rammebetingelser. Både kommunene og KS er opptatt av at de private barnehager får gode rammevilkår på lik linje med kommunale barnehager, men det er ikke samfunnsøkonomisk lønnsomt at de private barnehagene blir kompensert for utgifter de ikke har. KS ber videre om at høringen om ny forskrift for likebehandling av private barnehager sendes ut på høring i god tid før sommerferien slik at kommunene gis mulighet til politisk behandling av sine høringssvar.

KS viser til det pågående arbeidet i KD med å revidere barnehageloven. Kommunene og KS mener at dagens barnehagelov begrenser mulighetene for å skape en helhetlig barnehagepolitikk i kommunene. Det gjelder blant annet mulighet til å stille vilkår om kvalitet i alle barnehager, inkl de private barnehagene. KS mener at det bør åpnes for å kunne stille vilkår knyttet til kvalitet i de private barnehagene tilsvarende de kommunale barnehagene, og ber om fortgang i dette arbeidet.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Kunnskapsdepartementet:

KD merker seg synspunktene fra KS på forslagene til endringer i finansieringsordningen for private barnehager. Forslagene er nå til vurdering i KD. Regjeringen vil i løpet av våren ta stilling til hvilke forslag som eventuelt skal sendes på offentlig høring.

Arbeidet med å revidere barnehageloven vil fortsette, og KD tar innspillet fra KS med seg i det videre arbeidet. KD er opptatt av mulighetene for å skape en helhetlig

barnehagepolitikk i kommunene, hvor kommunenes mulighet til å stille vilkår om kvalitet i alle barnehager kan være et element. KD er samtidig opptatt av at det bevares et stort mangfold av ulike barnehager i sektoren og i arbeidet med å revidere barnehageloven vil en rekke hensyn måtte avveies.

Svarmerknad KD slutt.

*Innspill fra KS:*

### **Rapportering- og dokumentasjonskrav i skolesektoren**

KS og KD har sammen fått gjennomført rapport om rapportering- og dokumentasjonskrav i skolesektoren. Rapporten peker blant annet på at omfanget av skoleeiers dokumentasjon påvirkes av hvordan statlig tilsyn med tilhørende veiledning utformes. KD har sagt de vil se på utformingen av det felles nasjonale tilsynet for å sikre at dette ikke medfører unødvendig dokumentasjon utover det som følger av krav i regelverket. KS ber regjeringen om status på dette.

KS ber videre om at det ikke blir gjennomført nye tilsyn som del av det pågående fireårige felles nasjonale tilsynet 2014-2017 før KS og KD sammen har vurdert utformingen av dette tilsynet.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Kunnskapsdepartementet:

KD vil våren 2015 i samarbeid med Utdanningsdirektoratet vurdere det felles nasjonale tilsynet, herunder materiell som er utformet i forbindelse med tilsynet, i lys av konsekvenser for dokumentasjonskrav. KD tar sikte på å involvere KS i dette på en egnet måte når det foreligger et diskusjonsgrunnlag. Eventuelle revisjoner i materialet som ligger til grunn for tilsynet vil bli tatt i bruk straks etter at beslutninger om dette er tatt, og gjelde for nye tilsyn høsten 2015.

Svarmerknad KD slutt

## **2.7 Klima- og miljødepartementet**

*Innspill fra KS:*

### **Vannforvaltning**

De regionale vannforvaltningsplanene vedtas nå framover og skal godkjennes ved Kgl. res. innen utgangen av 2015. KS mener at det er behov for en nasjonal samordning og helhetsforståelse for å støtte opp under de regionale planene og gjennomføringen av disse. KS ser det som svært viktig at det foretas en samlet nasjonal gjennomgang av de regionale planene etter at de er stadfestet i Kgl. res., hvor staten nasjonalt klargjør sitt ansvar og bidrag i gjennomføringen, og hvordan man nasjonalt og i regional stat vil følge opp vedtatte planer.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Klima- og miljødepartementet

Kgl.res skal fungere som en slik klargjøring hvor berørte departement gjør rede for sitt ansvar og for hvordan sektorvirkemidlene skal brukes for gjennomføringen av planene, slik vannforskriftens § 29 forutsetter. Eventuelt behov for ytterligere presisering av oppfølgingen av planene må vurderes i arbeidet med Kgl.res.

Svarmerknad KLD slutt.

## **2.8 Samferdselsdepartementet**

*Innspill fra KS:*

### **Samferdsel og kollektivtransport**

Fylkeskommunenes utgifter til kollektivtransport har vært under press over en lengre periode. Fylkeskommunene og KS er derfor bekymret over at utviklingen i inntektene ikke tar høyde for de økte utgiftene innenfor kollektivtransporten. Beregninger av kostnadene med Stortingets mål om nullvekst i personbiltransporten i byområdene viser at det vil være behov for større vekst i kollektivtransporten fremover. Det vil bli behov for kapasitetsutvidelser, spesielt i byområder, og overgang til mer miljøvennlig transport. KS vil peke på at økning i kapasitet vil kreve investeringer i infrastruktur og flere båter, busser mv, og vil medføre store sprangvise kostnadsøkninger.

KS har gjennomgått KOSTRA-tallene for kollektivtransporten, og nylig gjennomført en egen undersøkelse av fylkeskommunenes utgifter til busstransport og båt-/ferjeruter. Det er i alt 14 fylkeskommuner som har svart på undersøkelsen.

De innsamlede dataene om bakgrunnen for veksten i utgiftene til kollektivtransport (med bl.a. informasjon fra nye kontrakter), viser at for alle transportmidler samlet er om lag 55 pst utgiftene knyttet til de standardøkningene fylkeskommunene de siste årene er pålagt å følge. Rundt 20 pst av økningen er knyttet opp til at fylkeskommunene følger opp nasjonale mål utover hva som er pålagt gjennom lover og forskrifter. De resterende 25 pst er med bakgrunn i fylkeskommunenes egne prioriteringer.

Tallene for busstransport viser en samlet kostnadsvekst på om lag 590 mill. kroner fra 2012 til 2014. Om lag 290 mill. kroner av dette er økning utover pris- og lønnsvekst, og endringer i rutetilbudet er den viktigste forklaringen på denne økningen. Deler av dette er kompensert gjennom demografiskompensasjonen. Videre forklares utgiftsveksten av endring i standard og kvalitet på busstransport, eks. miljøkrav, universell utforming og sikkerhetskrav.

Fylkeskommunenes kontrakter på båt og ferjer viser tilsvarende utviklingstrekk som for buss. Økningen i netto driftsutgifter for ferje-/båttrafikk er imidlertid ikke like sammenlignbare fra år til år, pga nedleggelser av ferjestrekninger/båtruter som påvirker tallene.

Tall fra Nordland fylkeskommune illustrerer godt utviklingen. Kostnadene for driften av ferjeruter og utbedringer av fylkesvegnettet viser hvordan en rammeøkning som kun tar høyde for demografi, ikke vil være tilstrekkelig til å dekke de kostnadsøkninger som faktisk påløper;

Ferjedriften i Nordland økte sitt tilskuddsbehov fra 2013 til 2014 med ca 75 mill. kroner. Fartøyene betjener et næringsliv som er i sterk vekst (laks) med en omsetning på ca 4,5 mrd. kroner. Fra 2014 til 2015 økte tilskuddet med 29. mill kroner som i hovedsak begrunnes med oppstart av to anbud. I 2016 forventes en økning i tilskuddsbehovet på ca 10 mill. kroner som følge av iverksettelse av anbud for et samband. I 2017 vil det reutlyses en tidligere anbudspakke, kalkulert økning på 15. mill kroner.

Nordland har seks samband som fortsatt driftes innenfor rammetilskuddssystemet på netto kontrakter. Arbeidet med å lyse ut disse sambandene har blitt stoppet med bakgrunn i signalene om reduserte rammer. I flere av sambandene seiler det ferjer som har en meget høy alder (nedskrevet materiell) og som ikke tilfredsstiller dagens krav til standard og universell utforming. I tillegg har ferjene for dårlig kapasitet. Kostnadsøkning ved anbudsutsetting er estimert til mellom 50 og 100 mill. kroner pr år.

Etterslepet på fylkesvegnettet i Nordland er beregnet til 8,4 mrd i 2015-kroner. Den tidligere høye prisstigningen på driftskontraktene har flatet noe ut. På den andre siden har økt standard, samt mengdebaserte kontrakter (mindre risiko på driftsoperatøren) medført noe høyere kostnader. Budsjett for 2015 til drift og vedlikehold av fylkesveger i Nordland er på 552 mill. kroner.

KS mener at både undersøkelsen blant fylkeskommunene og illustrasjonen med Nordland fylkeskommune synliggjør at det er et stort behov for en satsing på økt vedlikehold av fylkesveger og økte driftsbehov i kollektivtransporten som følge av vedtatte nasjonale mål.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Samferdselsdepartementet:

Regjeringen har satset på økt rammetilskudd til fylkene begrunnet i vedlikeholdsetterslepet på fylkesvegnettet. Mens regjeringen Stoltenberg foreslo å sette av 500 millioner kroner til formålet i Statsbudsjettet for 2014, har H/Frp-regjeringen økt dette med 280 millioner kroner i 2014, og ytterligere i 2015 slik at bevilgningen nå er 1 milliard kroner.

Klimaforliket med målsettingen om at veksten i persontransporten i storbyområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange vil inngå i grunnlaget for oppfølging av gjeldende Nasjonal transportplan gjennom arbeidet med de årlige budsjetter. Løsningene som velges må bidra til at byene utvikler systemer som sikrer bedre framkommelighet totalt sett, spesielt ved å tilrettelegge for attraktive alternativer til privatbil. I arbeidet med ny Nasjonal transportplan har, transportetatene spilt inn både økt investerings- og tilskuddsbehov knyttet til kollektivtransporten. Det er naturlig at utfordringer og løsninger i denne sammenheng vil måtte drøftes i meldingen som forventes fremlagt våren 2017.

Svarmerknad SD slutt.

*Innspill fra KS:*

**Bymiljøavtaler**

KS vil peke på behovet for oppfølging av Nasjonal Transportplan og Klimaforlikets ambisjoner om at all vekst i persontrafikken i byområdene skal skje gjennom kollektiv, sykkel og gange. KS spurte, i januar/februar i år, om bykommunene og fylkeskommunenes egne vurderinger av behov knyttet til bymiljøavtaler. Bykommunene og fylkeskommunene melder om et behov på 600 mill kroner i 2016 for å gjennomføre tiltak for å realisere bymiljøavtalene. Dette er et grovt anslag over mulig igangsettelse av planlagte prosjekter.

Bymiljøavtaler er lansert som statens viktigste virkemiddel for å nå Stortingets mål om å ta transportveksten med kollektiv, gange og sykkel i byområdene.

Samferdselsdepartementet har gitt Vegdirektoratet ansvaret for å forhandle frem bymiljøavtalene med fylkeskommuner og bykommuner. Foreløpig er det likevel ikke gitt noe forhandlingsmandat, slik at forhandlingene ikke er kommet i gang. KS etterlyser mandat og forslag til utforming av bymiljøpakker.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Samferdselsdepartementet:

Oslo og Akershus vil være først ute med bymiljøavtale. Deretter kommer Trondheim, Bergen og Stavanger. Når det gjelder behovet for midler i 2016 vil dette være avhengig av hvilke byer det er inngått bymiljøavtale med på dette tidspunktet. Det finnes ikke et grunnlag per i dag til å tallfeste dette. Gjennom regjeringsplattformen er det signalisert en forsterket satsing på kollektivtransport i storbyene. Videre heter det at Regjeringen vil sørge for forpliktende finansiering av viktige kollektivtransportløsninger i de største byene, fortrinnsvis gjennom å gi statlige investeringstilskudd som dekker 50 pst. av kostnadene. I 2015-budsjettet står det at en slik 50/50-ordning er satsinger utover det som er rammene for statlig bidrag gjennom NTP. NTP skal som kjent revideres i 2017. Statlige midler til bymiljøavtaler og statlige midler til 50/50-ordningen vil naturlig nok da håndteres innenfor systemet med NTP med tilhørende planrammer og statens budsjettssystem med årlige budsjettbevilgninger, slik eksisterende bypakker håndteres i dag.

Svarmerknad SD slutt.

*Innspill fra KS:*

### **Utredning om fremtidig utvikling av trafikkhavner og fiskerihavner**

Det vises til brev av 22.09.2014 om «Fremtidig utvikling av kommunale trafikkhavner og statlige fiskerihavner», der KS ber Samferdselsdepartementet gjennomføre en utredning som ser på alternative eierformer av havnene som bidrar til å nå kommunenes mål om effektiv havnedrift og god arealforvaltning. KS mener at det også bør lages en utredning

om kommunale flaskehalsar for mer effektiv sjøtransport. I forbindelse med denne utredningen bør det utredes hvilke juridiske rammebetingelser som gjelder for driften av havnene ved valg av ulike løsninger som for eksempel konkurranseutsetting av containerdriften.

KS ønsker en tilbakemelding på Samferdselsdepartementets vurderinger og status i saken.

*Innspill KS slutt.*

Svarmerknad fra Samferdselsdepartementet:

KS ber Samferdselsdepartementet gjennomføre en utredning som ser på alternative eierformer av havnene som bidrar til å nå kommunenes mål om effektiv havnedrift og god arealforvaltning og lage en utredning om kommunale flaskehalsar for mer effektiv sjøtransport.

SD påpeker at det allerede pågår prosesser for å klarlegge de etterspurte vurderinger. En delrapport fra godsanalysen vil omhandle godsterminalstruktur samt eierskap, finansiering og drift av disse, og skal leveres i april. Arbeidsgruppen som skal evaluere og vurdere revisjon av havne- og farvannsloven vil vurdere de juridiske rammebetingelsene knyttet til havners eierskap- drift og økonomiforvaltning, og vurdere om det er behov for endringer for å kunne legge til rette for mer effektiv havnedrift og bedre arealforvaltning. Arbeidsgruppen vil også i det videre arbeide legge opp til god dialog med relevante aktører herunder kommuner, havner og brukere. Det påpekes videre at som det framgår av Regjeringens nasjonale havnestrategi vil regjeringen vurdere å overføre forvaltningsansvaret for fiskerihavnene til kommunene.

Svarmerknad SD slutt.

### **3 Kostnadsberegningssaker**

Rutiner for involvering av KS i arbeidet med kostnadsberegninger av statlig initierte reformer ble innført i 2007. Involvering av KS i slike beregninger skal bidra til å gjøre regjeringens beslutningsgrunnlag best mulig og tilrettelegge for en best mulig oppslutning om statlig initierte reformer i kommunesektoren. Rutinene er basert på rapporten Om kostnadsberegninger av statlig initierte reformer i kommunesektoren. Rapporten er tilgjengelig på Kommunal- og regionaldepartementets nettsider [www.regjeringen.no](http://www.regjeringen.no).

Kostnadsberegninger er et fast tema på konsultasjonsmøtene. Ordningen med å involvere KS i kostnadsberegninger har bidratt til større bevissthet omkring økonomiske og administrative konsekvenser av statlige tiltak rettet mot kommunesektoren. Ordningen innebærer å involvere KS ved kostnadsberegninger av oppgaveendringer og endringer i lover og forskrifter som har konsekvenser for kommunesektoren. Det vil alltid være nødvendig å foreta en skjønnsmessig vurdering av hvilke saker KS skal involveres i. Sentralt i en slik vurdering er bl.a. om arbeidet med reformen er kjent, reformens omfang og økonomiske størrelse, om det foreligger et godt grunnlag for å beregne økonomiske og administrative kostnader, og om involveringen vil innebære offentliggjøring av

regjeringens interne budsjettarbeid eller prioriteringer. Involvering av KS skal ikke redusere regjeringens mulighet til å foreta helhetlige vurderinger og prioriteringer.

Det gis en statusoppdatering av pågående kostnadsberegningssaker i materialet ved behov. Det er ikke meldt opp nye kostnadsberegningssaker til 2. konsultasjonsmøte.

En oversikt over pågående arbeid og saker som er ferdigbehandlet i år, er gitt i vedlegg a.

### **3.1 Justisdepartementet**

#### **Nødnett**

Utbyggingen av landsdekkende Nødnett er planlagt slutført innen utløpet av 2015. Kommunesektoren er en viktig aktør i utbyggingen og driften av Nødnett som ansvarlig for kommunehelsetjenesten og brann- og redningstjenesten lokalt. JD har en løpende dialog med KS om utredning av eierskap av kommunikasjons-sentraler og brukerutstyr knyttet til Nødnett.

Kommunene har ansvar for etablering og drift av nødmeldesentraler for brann. Justis- og beredskapsdepartementet har mottatt rapport som anbefaler samlokalisering av nødmeldetjenester for brann og politi. Rapporten er til behandling i departementet.

## **4 Lovmedvirkningssaker**

Rutiner for involvering av kommunesektoren i statlige lovutredninger rettet mot kommunesektoren, ble fastsatt på det første konsultasjonsmøtet 28. februar 2013. Rutinene vil inngå i den reviderte veilederen for konsultasjonsordningen.

I tråd med Meld. St. 12 (2011–2012) skal avveininger mellom hensyn som tilsier nasjonal styring og hensyn til lokaldemokratiet og kommunal handlefrihet fremgå av departementenes høringsdokumenter og lovproposisjoner til Stortinget. Medvirkningen fra KS kan bidra til å synliggjøre denne avveiningen gjennom å belyse konsekvenser for kommunesektoren ved utredning av nytt eller revidert lov og regelverk.

Formålet med medvirkningen fra KS er at regjeringen og Stortinget får et best mulig beslutningsgrunnlag.

Ordningen omfatter statlig initierte lov- og forskriftsendringer, inkludert rettighetslovgivning, som pålegger kommunesektoren nye eller endrede oppgaver eller plikter. Rutinene for medvirkning fra KS vil også gjelde når arbeidet med nye lover eller forskrifter har sin bakgrunn i EU/EØS-regelverk.

Rutinene vil bygge på de administrative og politiske samarbeidsarenaene som allerede eksisterer gjennom konsultasjonsordningen.

Både KS og departementene kan melde opp saker som er aktuelle for lovmedvirkning. Det gis en statusoppdatering av pågående lovmedvirkningssaker i materialet ved behov.



En oversikt over pågående arbeid og saker som er ferdigbehandlet i år, er gitt i vedlegg b.

## 4.1 Kulturdepartementet

*Innspill fra KS*

### **Revisjon av arkivloven med forskrifter**

Arkiv er våre felles, kollektive minner som blir forvaltet på vegne av samfunnet. Det forutsetter et regelverk som er robust og fremtidsrettet, og som støtter opp under allmennhetens demokratiske tilgang til arkivene. Arkivloven med tilhørende forskrifter er spesielt viktig for offentlig sektor. Offentlig organ plikter å ha arkiv, og arkivene skal være ordnet slik at dokumentene er trygge som informasjonskilder for samtid og ettertid.

Dokumentasjon, journalføring og arkivering er avgjørende for digitalisering av kommunale tjenester. Uten sikker elektronisk arkivering kan det være en risiko for at det som for innbyggerne ser ut til å være en digital tjeneste, fortsatt er papirbasert for administrasjonen. Det er dermed en risiko for at det ikke skjer en systematisert dokumentfangst, dvs at det ikke skapes gode, strukturerte arkiver som gir innbygger og næringsliv innsyn i egne saker.

Riksarkivaren har startet arbeidet med å revidere arkivloven med forskrifter. Dette er en revisjon som i omfattende grad vil berøre kommunesektoren. KS vurderer dette som svært positivt og svært nødvendig ettersom arkivloven slik den nå foreligger er, utdatert på mange områder. Regelverket tar utgangspunkt i en situasjon der både arbeidsprosesser, dokumenter og arkiver var papirbasert og bygget på manuelle rutiner.

KS mener at arbeidet med å bevare arkiver i offentlig sektor er en så omfattende oppgave at det må defineres som et nasjonalt infrastrukturprosjekt. Det bør etableres et samarbeid mellom KS og Riksarkivaren med det formål å enes om innretning og ansvars plassering når det gjelder digitalisering av arkiv. KS mener at det bør utarbeides en nasjonal strategi for hvordan utfordringene ved arkivdanningen best kan ivaretas, herunder dokumentfangst fra digitale medier. KS ønsker derfor å drøfte hvordan KS kan delta i revisjonen av arkivlov og forskrift på en måte som er i samsvar med lovmedvirkningsordningen.

*Innspill fra KS slutt.*

Svarmerknad fra Kulturdepartementet:

Kulturdepartementet har ansvaret for arkivloven og forskrift om offentlige arkiv. Kulturdepartementet har i samarbeid med Arkivverket igangsatt en kartlegging av endringsbehov i arkivregelverket. I første omgang vil en se på endringsbehov i forskrift om offentlige arkiv. I dette arbeidet er det nødvendig og ønskelig med innspill fra representanter fra organisasjoner og grupper med særlig ansvar innen arkivdanning og -bevaring. I den forbindelse vil blant annet KS bli invitert til innspillsmøte 5. mai. Invitasjonen vil bli sendt de nærmeste dagene. Når rammene for et eventuelt lovarbeid er avklart i regjeringen, vil departementet vurdere medvirkning fra og dialog med KS i forberedelsen av endringsforslag.

Svarmerknad fra KUD slutt.

## **4.2 Kunnskapsdepartementet**

### **Forskrift om likebehandling av barnehager**

Utdanningsdirektoratet har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet utredet modeller for finansiering av ikke-kommunale barnehager og utarbeidet tilhørende forskrifter.

Utdanningsdirektoratets forslag forelå 27. februar. KS har vært involvert underveis i dette arbeidet, både i utarbeidelse av rapport fra PWC med forslag til nye modeller og i møter med direktoratet. KS har også gitt skriftlige innspill underveis og i etterkant av at forslag til nye modeller var oversendt til departementet. Det tas sikte på å sende forslag til endringer i forskriften på høring i løpet av våren. Departementet har mottatt skriftlig innspill fra KS, og har også deltatt på et møte med KS på politisk nivå for å få synspunkter fra kommunesektoren på arbeidet med ny finansieringsordning.

### **Revidering av barnehageloven**

Forslag til endringer i barnehageloven og tilhørende forskrifter ble sendt på høring 18. november 2014 med høringsfrist 19. januar 2015. Kunnskapsdepartementet foreslo å gi Fylkesmannen hjemmel til å føre tilsyn med enkeltbarnehager. Det ble også foreslått å presisere hjemmelen for barnehagens arbeid med dokumentasjon og vurdering. Som følge av ny barnehagelærerutdanning ble det videre foreslått at begrepet barnehagelærer erstatter begrepet førskolelærer.

Kunnskapsdepartementet skal etter planen fastsette forskriftsendringer om innføring av en nasjonal ordning for reduksjon i foreldrebetaling for en barnehageplass til familier med lav inntekt i april 2015. Forskriftsendringen skal tre i kraft 1. mai 2015.

Foreldrebetalingen skal maksimalt utgjøre seks prosent av husholdningens samlede skattepliktige kapital- og personinntekt, begrenset oppad til maksimalprisen.

Forslag til fastsetting av gratis kjernetid til 4- og 5-åringer i familier med lav inntekt ble sendt på høring 26. februar 2015. Forslaget innebærer at alle 4- og 5-åringer i familier med en inntekt under en inntektsgrense fastsatt av Stortinget, har rett på 20 timer gratis oppholdstid i barnehage per uke. Forskriftsendringen skal etter planen tre i kraft 1. august 2015.

Departementet har hatt et møte med KS om forslagene til regelverksendringer.

## **5 Bilaterale avtaler**

Arbeidet med bilaterale avtaler mellom staten og KS innenfor enkeltsektorer er styrket og videreutviklet som en del av en mer forpliktende konsultasjonsordning fra 2007.

Per april 2015 er det fem gjeldende bilaterale avtaler innenfor konsultasjonsordningen. En oversikt over bilaterale samarbeidsavtaler ligger som vedlegg c.

Kjennetegn ved avtalene er:

- inngått på politisk nivå
- to parter, staten ved departementene og kommunesektoren ved KS
- begrenset varighet
- de er en del av den nasjonale dialogarenaen med kommunesektoren som konsultasjonsordningen representerer

Det er et mål at avtalene skal brukes på prioriterte kommunale politikkområder og som alternativ til sterkere styringsvirkemiddel som lovfesting og øremerking.

Partene er enige om at avtaler bidrar til en mer systematisk, tettere og omfattende dialog og samarbeid mellom staten og kommunesektoren. KS bidrar til gjennomføringen med nettverk, arenaer, spredning og gjensidig utveksling av informasjon og erfaringer.

## 6 Orienteringssaker

### 6.1 Arbeids- og sosialdepartementet

Innspill fra Arbeids- og sosialdepartementet:

#### **Lovforslag om at kommunene i vurderinger av søknader om økonomisk stønad som hovedregel skal holde barns inntekt utenfor**

Arbeids- og sosialdepartementet har hatt på høring et lovforslag om å regulere at barns inntekt holdes utenfor ved vurderingen av søknader om økonomisk stønad (sosialhjelp). Det tas sikte på å legge fram en lovproposisjon i løpet av denne våren. Forslaget antas å ikke få vesentlig økonomiske konsekvenser for kommunene.

#### **Høring - endringer i sosialtjenesteloven om forvaltningens taushetsplikt – utlevering av enkelte opplysninger til politiet og kriminalomsorgen**

Det er under arbeid et høringsnotat om ovennevnte endringer i sosialtjenesteloven. Forslaget antas ikke å ha økonomisk eller administrative konsekvenser av betydning for kommunene.

### 6.2 Helse- og omsorgsdepartementet

Innspill fra Helse- og omsorgsdepartementet:

KS har deltatt og gitt nyttige innspill til en rekke av sakene nevnt under dette kapittelet.

#### **Demensplan 2020**

Regjeringen har besluttet å utarbeide en ny plan for å styrke tjenestetilbudet til personer med demens og deres pårørende. Planen skal utarbeides i samarbeid med brukere og deres pårørende. Demensplan 2020 skal videre baseres på ny oppdatert kunnskap og erfaringer fra dagens plan. Planen skal på bred høring. Det tas sikte på fremleggelse i forbindelse med budsjett for 2016.

## **Kompetanseløftet**

Kompetanseløftet 2015 har som hovedmål å sikre omsorgssektoren tilstrekkelig, kompetent og stabil bemanning og bidra til utvikling av kompetanse, tjenester og fagmiljøer i omsorgssektoren. Regjeringen har i Prop 1 S (2014-2015) varslet at det skal utvikles et nytt kompetanseløft for perioden 2016-2020, Kompetanseløft 2020, som skal legges fram i forbindelse med statsbudsjettet for 2016. Planen vil omfatte hele den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

## **Velferdsteknologi**

Bruk av velferdsteknologi i de kommunale helse- og omsorgstjenestene gir først og fremst mennesker mulighet til å mestre eget liv og helse, og bidrar til at flere kan bo lenger i eget hjem til tross for nedsatt funksjonsevne. Nasjonal program for utvikling og implementering av velferdsteknologi, som ble etablert i 2013, inngår i Omsorg 2020. Arbeidet omfatter standardisering av velferdsteknologi hvor Regjeringen har besluttet å innføre Continua Health Alliance (Continua) som anbefalt rammeverk på velferdsteknologiområdet i Norge.

## **Opptappingsplan rus**

Regjeringen vil styrke innsatsen på rusfeltet gjennom en ny opptappingsplan som skal bidra til kapasitet og kvalitet i tilbudet til personer med rusproblemer. Helse- og omsorgsdepartementet har i samarbeid med berørte departementer startet arbeidet med å utarbeide planen. Regjeringen tar sikte på å fremme opptappingsplanen for Stortinget i løpet av 2015.

## **Folkehelsemeldingen**

I Meld. St. 19 (2014-2015) *Folkehelsemeldingen - Mestring og muligheter* presenterer regjeringen strategier for å styrke folkehelsearbeidet og legge til rette for sunne helsevalg. Psykisk helse skal integreres som en likeverdig del av folkehelsearbeidet, arbeidet med livsstilsendring skal få en ny og mer positiv vinkling og det skal utvikles en moderne eldrepolitikk med vekt på aktivitet og deltakelse. Regjeringen vil styrke samarbeidet på tvers av sektorer for å skape et samfunn som fremmer psykisk helse og trivsel. Det foreslås blant annet å sette i gang et utviklingsarbeid i samarbeid med kommunesektoren med sikte på å etablere et program for folkehelsearbeid i kommunene. Utvikling av metoder og verktøy til bruk i folkehelsearbeidet er en viktig del av innsatsen. Innholdet i kommunehelseprofilene skal utvides, den faglige støtten til kommunene skal styrkes og statlige føringer skal koordineres bedre.

## **6.3 Justisdepartementet**

Innspill fra Justisdepartementet:

**Prop. LS 61 (2014–2015) Endringer i politiloven mv.**

Justis- og beredskapsdepartementet la 6. mars 2015 Prop. LS 61 (2014–2015) Endringer i politiloven mv. (trygghet i hverdagen – nærpolitireformen) fram for Stortinget.

Regjeringen vil redusere antall politidistrikter fra 27 til 12. Antall tjenestesteder vil også bli redusert etter Politidirektoratets bestemmelser. Berørte kommuner skal rådføres ved endring i tjenestestedsstrukturen i tråd med gjeldende retningslinjer for utredning mv. ved lokalisering av statlige arbeidsplasser. Kommuner som berøres av strukturendring, skal kunne påklage Politidirektoratets beslutning til departementet på grunnlag av feil i saksbehandlingen eller på grunnlag av at tjenestestedsstrukturen ikke oppfyller sentrale krav til polititjenesten.

Hver kommune skal ha minst én fast kontaktperson ved lensmannskontoret eller politistasjonen (politikontakt) som bistår i politirådsarbeidet og fungerer som et kontaktpunkt for det forebyggende arbeidet i distriktet. Regjeringen har foreslått at oppgaver tilknyttet løse og farlige hunder kan overføres til enten Mattilsynet eller kommunene, samt at godkjenning av brukthandler og forvaltning av hittegoods kan overføres til kommunene. Det skal også utredes om det er grunnlag for å legge oppgavene med å utstede pass og forvalte meldingsordningen for EØS-borgere til kommunene, og om kommunene bør ivareta funksjonen som sekretariat for Forlikrådet

## **6.4 Kommunal- og moderniseringsdepartementet**

Innspill fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet:

### **Forenklinger i bygningsdelen av plan- og bygningsloven**

Fra 1. juli 2015 kan en bygge en rekke mindre tiltak, eksempelvis garasjer, på egen eiendom uten å søke. Intensjonen med endringene er å effektivisere byggesaksprosessene. Endringene vil bety færre saker for kommunene og enklere behandling for tiltakshavere. Den som skal bygge har imidlertid selv ansvar for å sjekke at tiltaket ikke kommer i strid med plan- og bygningsloven, gjeldende planer eller annet regelverk. Samtidig innføres flere tidsfrister for kommunene slik at innbyggerne får behandlet søknadssakene raskere.

Departementet har også foreslått endringer som vil gjøre det enklere og billigere for folk flest å tilpasse eksisterende boliger til egne behov. Disse endringene vil også kunne bidra til å gjøre det lettere å leie ut deler av boligen sin. Et høringsforslag om endringene ble sendt ut 24. februar 2015. Høringsfristen er 26. mai 2015. Departementet antar at endringer tidligst vil kunne tre i kraft fra 1. januar 2016.

Oppheving av lokal godkjenning av ansvarlige foretak i byggesaker vil først tre i kraft 1. januar 2016. Dette er fordi krav om lokal godkjenning ikke bør oppheves før man har på plass andre ordninger som sikrer at seriøsitet i byggenæringen og kvalitet i bygg ivaretas.

### **Nye energikrav til bygg**

Gjennom klimaforliket sluttet Stortinget seg til at energikravene i byggt teknisk forskrift (TEK10) skal skjerpes til passivhusnivå i 2015 og nesten nullenerginivå i 2020, jf. Innst. S 390 (2011-2012). Et forslag til nye energikrav ble sendt på offentlig høring 16. februar 2015, med høringsfrist 18. mai 2015. Kommunal- og moderniseringsdepartementet tar sikte på at nye energikrav i byggt teknisk forskrift kan gjelde fra 1. januar 2016. Kommunene er lokal bygningsmyndighet. Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) vil utarbeide veiledning til nye krav for byggenæring og kommuner.

### **Digitalisering av bygg- og planprosesser**

Det skal utvikles gode digitale løsninger for de involverte i alle faser av arealplanleggingen, byggeprosessen og forvaltningen av byggverket. Dette er viktig for å gi bedre tjenester, og skaper en enklere hverdag for folk flest. Det er bevilget 25 mill. kroner til digitalisering av bygg- og planprosesser i statsbudsjettet for 2015.

Det vil bli brukt 15 mill. kroner til økt digitalisert samhandling i byggsektoren (ByggNett). ByggNett skal bidra til enklere og mer effektive byggeprosesser, større forutsigbarhet for byggenæringen og innovasjon i byggsektoren. I gjennomføringen av ByggNett-strategien står to samarbeidsprosjekter med KS/KommIT sentralt i år; eByggeSak og eByggeSøknad. Prosjektene utvikles og skal implementeres i samarbeid med flere pilotkommuner. eByggeSak skal utvikle standardiserte spesifikasjoner og underlagsmateriale som kommunene selv kan utnytte i lokal anskaffelse av fagsystem for elektronisk byggesaksbehandling. eByggeSøknad har som mål å levere en kravspesifikasjon for anskaffelse av løsninger som gir innbyggere og næringsliv støtte til å registrere, levere, supplere og følge sine byggesøknader på nett. Det skal også brukes 10 mill. kroner til å forenkle og automatisere planprosessene i kommunene.

Innspill KMD slutt.

## **6.5 Kunnskapsdepartementet**

Innspill fra Kunnskapsdepartementet:

### **Friere skolevalg i videregående opplæring**

Kunnskapsdepartementet tar sikte på å sende på høring høsten 2015 forslag til endringer i opplæringsloven som omhandler friere skolevalg på tvers av fylkesgrenser. Det tas sikte på at lovproposisjon med forslag til endringer vil bli lagt fram for Stortinget våren 2016. Det vises til eget møte mellom KD og KS om saken 16. april 2015.

Innspill KD slutt.

### Vedlegg a Oversikt over kostnadsberegningssaker

<b>Sak</b>	<b>Oppmeldt</b>
<b>Helse- og omsorgsdepartementet</b>	
Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)	4. møte 2007
<b>Justis- og politidepartementet</b>	
Nødnett	2. møte 2007
<b>Arbeids- og sosialdepartementet</b>	
Plikt for kommunene til å stille vilkår om aktivitet i	1. møte 2015

Sak	Oppmeldt
vedtak om stønad etter sosialtjenesteloven	

#### Vedlegg b Oversikt over lovmedvirkningssaker

Sak	Oppmeldt
<b>Kunnskapsdepartementet</b>	
Lovmedvirkning forskrift om likebehandling av barnehager	1. møte 2014
Revidering av barnehageloven	2. møte 2013
<b>Justis- og politidepartementet</b>	
Nødnett	2. møte 2007



**Vedlegg c Oversikt over bilaterale samarbeidsavtaler i konsultasjonsordningen per april 2015**

<b>Avtaler om velferdstjenester (kvalitet/tjenesteutvikling)</b>		<b>Parter</b>	<b>Inngått</b>	<b>Utløper</b>	<b>Første avtale inngått</b>
1	Avtale mellom Kunnskapsdepartementet og KS om kvalitetsutvikling i barnehagen og grunnopplæringen	KD og KS	07.11.2014	31.12.2017	2009
2	Avtale om utvikling av kvalitet i de kommunale helse- og omsorgstjenestene	HOD og KS	19.12.2012	31.12.2015	2003
<b>Avtaler om samhandling mellom ulike deler av forvaltningen</b>					
3	Avtale om bosetting av flyktninger i kommunene og om etablering og nedlegging av asylmottak samt omsorgssentre	JD, BLD, KMD og KS	22..04.2013	31.12.2015	2004
4	Nasjonal rammeavtale om samhandling på helse- og omsorgsområdet	HOD og KS	19.12.2012	31.12.2015	
5	Utviklingsavtale mellom Arbeids- og sosialdepartementet og KS for partnerskapet stat –kommune om NAV-kontorene	ASD og KS	13.04.2015	31.12.2017	2012